

**Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle tietyistä elokuihin ja muihin audiovisuaalisiin teoksiin liittyvistä oikeudellisista näkökohdista**

(2002/C 43/04)

(KOM(2001) 534 lopullinen)

## 1. JOHDANTO

Audiovisuaaliset teokset ja erityisesti elokuvat muokkaavat merkittäväällä tavalla eurooppalaista identiteettiä. Ne vaikuttavat yleiseurooppalaisiin näkökohtiin ja lisäksi kulttuurien moninaisuuteen: eurooppalaisten erilaisiin perinteisiin ja taustoihin. Audiovisuaalisiin teoksiin vaikuttavat voimakkaasti tietoyhteiskunnan kehityksen tuomat muutokset: uusi teknologinen kehitys tarjoaa uusia mahdollisuuksia edistää kulttuuria ja kulttuuriperinnön vaalimista ja lisätä keskinäistä ymmärrystä Euroopassa. Vaikka audiovisuaalisten tuotteiden jakelukanavien määrä on lisääntynyt, laadukkaan sisällön tuotanto ei silti automaattisesti ole kasvanut.

Euroopan yhteisön audiovisuaalipolitiikan periaatteet on esitetty joulukuussa 1999 annetussa komission tiedonannossa <sup>(1)</sup> ja ne ovat edelleen täysin ajan tasalla. Audiovisuaalialan sääntelyn ensisijaisena tarkoituksena on pitää kiinni tietyistä yleisen edun mukaisista tavoitteista kuten moniarvoisuudesta, kulttuurien ja kielten moninaisuudesta ja alaikäisten suojelusta. Yhteisön tasolla on säilytettävä tarvittava tasapaino, jotta taattaisiin toissijaisuuden periaatteen toteutuminen alalla, jossa toimivalta on pääasiassa kansallisella tai aluetasolla. Samalla on varmistettava, että eurooppalaiset yritykset voivat hyödyntää täysimääräisesti Euroopan laajuisia yhteyksiä. Keskeiset yhteisön tason apuvälineet ovat alan sääntelyssä "television ilman rajoja" -direktiivi ja alan tukijärjestelmien osalta Media Plus -ohjelma. Niiden tärkeimpänä tavoitteena on, että eurooppalaiset yritykset voivat hyödyntää täysimääräisesti Euroopan yhtenäismarkkinoita.

Audiovisuaaliset teokset ovat aintulaatuisia kahtalaisen luonteensa vuoksi. Toisaalta ne ovat tuotantohyödykkeitä, jotka tarjoavat tärkeitä mahdollisuuksia luoda hyvinvointia ja työpaikkoja. Vuonna 1999 Euroopan audiovisuaalialan markkinoiden <sup>(2)</sup> arvo oli arviolta 58,3 miljardia euroa (kasvua 8,7 % verrattuna vuoteen 1998). Toisaalta audiovisuaaliset teokset ovat kulttuurihyödykkeitä, jotka heijastavat ja muokkaavat yhteiskuntaamme. Tämän vuoksi alan kehitystä ei ole koskaan jätetty yksinomaan markkinavoimien varaan.

Uuden teknologian tulo ei ole haitannut elokuvan elpymistä Euroopassa, vaan sen on osoitettu lisäävän media-alan toimijoiden tuloja sen sijaan, että se olisi korvannut nykyisiä tiedotusvälineitä. Elokuvakäyntien määrä kasvoi Euroopassa 662 miljoonasta vuonna 1995 844 miljoonaan vuonna 2000 (kasvua 27 %) <sup>(3)</sup>. Kasvu johtunee ainakin osittain elokuvateattereiden ja erityisesti monen salin teattereiden määrän kasvusta Euroopassa (vuonna 1999 kasvua 22 % verrattuna vuoteen 1995) <sup>(3)</sup> sekä elokuvateattereiden laadun paranemisesta. Tuoreet luvut <sup>(4)</sup> osoittavat, että televisionkatseleminen on lisääntynyt useimmissa jäsenvaltioissa viimeksi kuluneen vuoden aikana.

Audiovisuaalisten teosten joukossa elokuvat ovat erityisen merkittäviä, koska niiden tuotanto on kallista ja ne ovat kulttuurimielessä tärkeitä. Teatterilevitykseen tarkoitettujen elokuvien tuotantobudjetit ovat huomattavasti suurempia kuin muiden audiovisuaalisten sisältöjen tuotantobudjetit, niitä tehdään muita useammin kansainvälisinä yhteistuotantoina, niiden käyttöikä on pidempi, ja niiden jakelussa voidaan käyttää kaikkia jakelukanavia: teattereita, myyntiin ja vuokrattaviksi tarkoitettuja DVD-levyjä ja videokasetteja, Internet-latausta ja televisiota (maksulliset ohjelmat ja kanavat, ilmaiskanavat). Elokuvat ovat voimakkaan Euroopan ulkopuolelta tulevan kilpailun kohteena <sup>(5)</sup>. Eurooppalaiset teokset liikkuvat vain vähän alkuperämaan ulkopuolella, vaikka suuntaus näyttäisi olevan kasvamaan päin. Eräiden arvioiden mukaan eurooppalaisten muiden kuin kotimaisten elokuvien osuus oli yli 10 % kaikista elokuvakäynteistä vuonna 1999, kun se oli alle 8 % vuonna 1996 <sup>(6)</sup>.

Elokuvan erityisluonteen vuoksi komissio totesi vuonna 1999 audiovisuaalipolitiikkaa koskevassa tiedonannossaan, että on tarpeen tarkastella perusteellisesti monia kysymyksiä, jotta selkeytetään elokuva-alan lainsäädäntöä ja valtioneuvosten soveltamislinjoja. Tarkastelun perusteella voitaisiin määritellä, mitä toimenpiteitä voitaisiin toteuttaa kyseisten teosten levityksen parantamiseksi Euroopassa.

<sup>(3)</sup> Euroopan audiovisuaalialan seurantakeskus.

<sup>(4)</sup> Euroopan audiovisuaalialan seurantakeskus: Keskimääräinen television katselusaika Euroopassa vaihtelee Itävallan 144 minuutin ja Italian 239 minuutin välillä. Suuntaus on kasvava lähes kaikissa jäsenvaltioissa.

<sup>(5)</sup> Euroopan audiovisuaalialan seurantakeskus: Teatterilevitykseen tarkoitettujen amerikkalaisten elokuvien markkinaosuus Euroopassa oli vuonna 2000 73 %.

<sup>(6)</sup> Euroopan audiovisuaalialan seurantakeskus: LUMIERE-tietokanta, tietoihin sisältyvät kansainväliset EU:ssa tai EU:n ulkopuolisten tahojen kanssa tehdyt yhteistuotannot.

<sup>(1)</sup> Periaatteita ja suuntaviivoja yhteisön audiovisuaalipolitiikalle digitaaliaikaa varten, 14.12.1999, KOM(1999) 657 lopullinen.

<sup>(2)</sup> Euroopan audiovisuaalialan seurantakeskus: sisältää television, elokuvat, videot (kasetit ja DVD-levyt), ei pelejä.

Komissio järjesti eurooppalaista hallintotapaa koskevan valkoisen kirjan (7) mukaisesti ja valmisteluasiakirjan (8) pohjalta julkisen kuulemisen, jossa kaikki asiaan liittyvät tahot saattoivat ilmaista kantansa ennen kuin komissio hyväksyi tiedonannon. Kesäkuun 15. päivänä pidettiin kuulemistilaisuus, johon osallistui noin 250 tahoja. Tällöin komissio saattoi hahmottaa valmisteluasiakirjassa esille otetuista kysymyksistä keskeisimmät ja eri tahot saattoivat kuulla toistensa näkökantoja ja vastata niihin.

Jäsenvaltioilta saatiin yhteensä 49 kirjallista kommenttia (9) kansallisilta sääntely- ja itsesääntelyviranomaisilta, käsikirjoittajilta, näyttelijöiltä, elokuva- ja televisiotuottajilta ja -ohjaajilta, elokuvateattereiden omistajilta, videoiden ja DVD-levyjen tuottajilta ja jakelijoilta, televisio toiminnan harjoittajilta, toimialajärjestöiltä, kuluttajien edustajilta ja ammattijärjestöiltä.

Tässä tiedonannossa esitellään komission politiikan suuntia ja tehdään ehdotuksia edellä mainitun kuulemisen perusteella. Siinä esitetään periaatteet, joita on noudatettava sovellettaessa valtioneukia koskevia sääntöjä elokuva-alalla, ja määritellään seuraavaksi toteutettavat toimenpiteet ja aiheet, joita on pohdittava, jotta luotaisiin audiovisuaalisten teosten tuotantoa ja jakelua edistävä ympäristö.

## 2. KOMISSION YLEISLINJA ELOKUVA-ALAN VALTIONTUKIASIOISSA

Elokuvat ja televisio-ohjelmat ovat kaikkein yleismaailmallisimpia viihdemuotoja, ja niillä on suuri vaikutus lukuisiin ihmisiin kautta maailman. EY:n nykyinen kehitysvaihe ja sen audiovisuaalisen tuotannon erityispiirteet ovat sellaiset, että tuottajien on vaikea saada kaupallista ennakkotukea voidakseen koota tuotantoprojekteilleen riittävän rahoituspaketin. Tässä tilanteessa jäsenvaltioiden tuki audiovisuaalialan tuotantoon on hyvin tärkeää, jotta niiden alkuperäiskulttuuri ja luova kapasiteetti pääsevät esille heijastamaan Euroopan kulttuurien monimuotoisuutta ja rikkautta.

Maastrichtin sopimuksella – jossa kulttuuri otetaan yhdeksi niistä yhteisön politiikan aloista, joihin viitataan erikseen EY:n perustamissopimuksessa (151 artiklassa) – tunnustettiin ensi kertaa kulttuurin edistämisen tärkeys Euroopan unionille ja sen jäsenvaltioille. Samalla EY:n perustamissopimuksen 87 ar-

(7) KOM(2001) 428, 25.7.2001.

(8) SEC(2001) 619, 11.4.2001.

(9) Kommenteja tuli tahoilta, jotka edustavat yli 95-prosenttisesti tuotantoalaa: elokuvaohjaajilta, elokuvateattereiden omistajilta, oikeudenomistajilta, lähetystoiminnan harjoittajilta, audiovisuaalisen alan ammattiliitoilta, video- ja DVD-organisaatioilta, elokuvainstituuteilta ja jäsenvaltioilta. Ks. luettelo kommenteista ja ne tekstit kokonaisuudessaan, jotka lähetettiin sähköisessä muodossa ilman luottamuksellisuusvarausta seuraavassa osoitteessa: [http://europa.eu.int/comm/avpolicy/regul/cine1\\_en.htm](http://europa.eu.int/comm/avpolicy/regul/cine1_en.htm)

tiklan 3 kohdan d alakohdan sisällytettiin uusi erityinen mahdollisuus poiketa 87 artiklan 1 kohdan mukaisesta soveltuvuusperiaatteesta jäsenvaltioiden kulttuurin edistämiseen myöntämällä tuen osalta.

Jäsenvaltiot tukevat elokuvien ja televisio-ohjelmien tuotantoa monenlaisin tukitoimenpitein. Tukea annetaan lähinnä elokuvan suunnittelu- ja tuotantovaiheisiin yleensä avustuksina tai takaisin maksettavina ennakkoina. Toimenpiteet perustuvat sekä kulttuuri- että tuotantonäkökohtiin. Ensimmäisenä kulttuuriin liittyvänä tavoitteena on, että kansallinen ja alueellinen kulttuuri ja luovat kyvyt pääsevät esille elokuvissa ja televisiossa. Toisaalta pyritään saamaan aikaan riittävästi toimintaa, jotta luotaisiin edellytykset tuotannonalan kehitykselle ja voimistumiselle. Tähän pyritään perustamalla terveelle pohjalle tuotantoyhtiöitä ja pitämällä yllä osaavaa ja kokemutta ammattikuntaa.

Tässä tiedonannossa ei käsitellä EY:n perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan (liikerytysten kilpailunvastaisiin käytäntöihin liittyvien) määräysten soveltamista audiovisuaalialaan (10).

### 2.1 Elokuva- ja televisiotuotannon tukijärjestelmien EY:n perustamissopimuksen mukaisuus

EY:n perustamissopimuksen mukaiset valtion tukia koskevat perussäännöt ovat seuraavat: 88 artiklan 3 kohdassa määrätään, että jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle tuen myöntämisestä tai muuttamisesta etukäteen; 87 artiklan 1 kohdassa kielletään jäsenvaltion myöntämä tai valtion varoista myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää jäsenvaltioiden välistä kilpailua. Komissio voi kuitenkin sallia poikkeamisen kiellosta tietyn valtioneukien osalta. Perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdassa luetellaan tiettyjä tukimuotoja, joita komissio voi sallia niiden vaikutusten takia. Yksi näistä poikkeuksista on 87 artiklan 3 kohdan d alakohdan mukainen tuki kulttuurin edistämiseen, jos tuki ei muuta kilpailun ja kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.

### 2.2 Elokuva- ja televisiotuotannon valtioneukia koskevien EY:n perustamissopimuksen määräysten täytäntöönpano

Vuonna 1997 komissiolle valitettiin Ranskan elokuvatuotannon tukijärjestelmän poistavan kilpailijoita markkinoilta. Vääristymä vahvistettiin komission arvioissa. Kilpailua haittaavat vaikutukset johtuivat määräyksistä, joiden mukaan tuki edellytti tiettyjen elokuvantekoon liittyvien toimintojen toteuttamista Ranskassa ("alueellistaminen").

(10) Esimerkiksi markkinoitavien teosten tai oikeuksien niputtaminen, joka saattaa olla EY:n perustamissopimuksen määräysten vastaista.

Komission vaatimuksesta Ranskan viranomaiset muuttivat joitakin maan elokuvatuotannon tukijärjestelmää koskevia määräyksiä, ja 3. kesäkuuta 1998 komissio hyväksyi järjestelmän. Päätöksessään (N 3/98) komissio asetti neljä erityistä soveltuvuus-kriteeriä (ks. jäljempänä 2.3 b kohta), joiden perusteella elokuva- ja televisiotuotantotuki voidaan hyväksyä perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan d alakohdan mukaisen kulttuurin koskevan poikkeuksen nojalla. Lisäksi komissio päätti tarkistaa muidenkin jäsenvaltioiden järjestelmät Ranskaa koskevassa päätöksessä käytettyjen kriteerien perusteella.

Komissio käynnisti tutkimuksen, jossa se tarkasteli jäsenvaltioiden audiovisuaalialan tukijärjestelmiä. Tutkimus osoitti, että useimmista järjestelmistä ei ollut tehty ilmoitusta komissiolle hyväksyntää varten.

### 2.3 Elokuva- ja televisiotuotannon tukijärjestelmien arviointi

Arvioidessaan elokuva- ja televisiotuotannon tukijärjestelmiä komission on varmistettava

— että tukijärjestelmässä noudatetaan ”yleisen laillisuuden” periaatetta eli että järjestelmässä ei ole sääntöjä, jotka ovat ristiriidassa perustamissopimuksen määräysten (myös verotusta koskevien määräysten) kanssa muilla kuin valtion tukia koskevilla aloilla,

— että järjestelmä täyttää ne tuen sääntöjen mukaisuuskriteerit, jotka se asetti vuonna 1998 tekemässään Ranskan automaattista tukijärjestelmää koskevassa päätöksessä <sup>(11)</sup>.

Toinen ehto liittyy nimenomaan elokuva- ja televisiotuotannon tukijärjestelmiin, kun taas toinen on rutiinitarkistus, joka tehdään kaikkien alojen tukijärjestelmille.

#### a) Yleisten laillisuus-kriteerien noudattaminen

Komission on varmistettava, ettei valtiontukijärjestelmien tukikelpoisuusehdoissa ole lausekkeita, jotka ovat ristiriidassa muita valtiontukia koskevien perustamissopimuksen määräysten kanssa. Komission on muun muassa varmistettava, että niitä perustamissopimuksen määräyksiä noudatetaan, joissa kiellään kansalaisuuteen perustuva syrjintä ja määrätään sijoittautumisvapaudesta, palvelujen tarjoamisen vapaudesta ja tavaroiden vapaasta liikkuvuudesta (12, 28, 30, 39, 43, 48 ja 49 artikla). Komissio panee näitä periaatteita täytäntöön yhdessä kilpailusääntöjen kanssa silloin, kun periaatteiden kanssa ristiriidassa olevia sääntöjä ei voida irrottaa järjestelmän toiminnasta.

<sup>(11)</sup> Kysymystä siitä, voidaanko tuottajille suotuja verohelpotuksia pitää tukena, arvioidaan valtiontukisääntöjen soveltamisesta yritysten välittömään verotukseen vuonna 1998 annetussa komission tiedonannossa asetettujen periaatteiden mukaisesti (EYVL C 384, 12.12.1998).

Edellä mainittujen periaatteiden mukaisesti tukijärjestelmissä ei saa varata tukea pelkästään kyseisen maan kansalaisille eikä vaatia, että tuensaajilla olisi kansallisen kauppalaainsäädännön mukainen liikeyrityksen asema (liikeyritysten, jotka sijaitsevat yhdessä jäsenvaltiossa ja joilla on pysyvä sivuliike tai asioimisto toisessa jäsenvaltiossa on voitava saada tukea; asioimistoa koskevaa vaatimusta noudatetaan vasta tuen maksamisvaiheessa). Elokuvantekoon liittyviä palveluja tarjoavien yritysten työntekijöiden ei myöskään saa edellyttää noudattavan kansallisia työvoimastandardeja.

Tiettyjä elokuva- ja televisiotuotannon tukijärjestelmiä rahoitetaan veroluonteisilla maksuilla. Jotta järjestelmät olisivat perustamissopimuksen mukaisia, tuontituotteita ei saa verottaa eikä kansallisille tuotannoille saa myöntää verokevennyksiä viennissä, kun järjestelmistä hyötyvät ainoastaan kansalliset tuottajat tai ne hyötyvät niistä enemmän kuin niiden kilpailijat muissa jäsenvaltioissa komission päätöksentekotapojen ja yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan.

Kun komissio soveltaa valtiontukisääntöjä arvioidessaan tarkastelun kohteena olevia järjestelmiä, se käsittelee samalla yritysverotusta koskevien toimintasääntöjen täytäntöönpanosta vastaavan neuvoston asettaman Primarolo-ryhmän erittelemiä ongelmia <sup>(12)</sup>.

#### b) Elokuva- ja televisio-ohjelmatuotannon valtiontukia koskevat sääntöjen mukaisuuskriteerit

Eryiskriteerit, joiden perusteella komissio nykyisin arvioi perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan d alakohdassa määrätyn poikkeuksen mukaisia elokuva- ja televisio-ohjelmatuotannon valtiontukia, perustuvat Ranskan automaattisesta elokuvatuotannon tukijärjestelmästä kesäkuussa 1998 tehtyyn komission päätökseen. Eryiskriteerit ovat seuraavat:

- 1) Kyseinen tuki on tarkoitettu kulttuurituotteille. Kunkin jäsenvaltion on taattava, että tuetun tuotannon sisältö on kulttuuria todennettavissa olevien kansallisten kriteerien mukaan (toissijaisuusperiaatetta noudattaen).
- 2) Tuottajan on voitava vapaasti käyttää vähintään 20 % elokuvan budjetista muissa jäsenvaltioissa ilman, että järjestelmästä myönnettyä tukea vähennetään. Toisin sanoen komissio hyväksyy tukikelpoisuus-kriteeriksi sen, että enintään 80 % tuetun elokuvan tai televisio-ohjelman tuotantobudjetin kustannuksista saa alueellista.

<sup>(12)</sup> Ryhmä kokosi haitallisten toimenpiteiden listan, jolla on joitakin elokuvaa ja televisiotuotantoja koskevia valtiontukijärjestelmiä.

- 3) Tuen osuus on periaatteessa enintään 50 % tuotantobudjetista, jotta tuettaisiin markkinatalouteen kuuluvia tavanomaisia kaupan aloitteita ja estettäisiin jäsenvaltioiden välinen tarjouskilpailu. Tätä rajoitusta ei sovelleta vaikeisiin ja pienen budjetin elokuvaan. Komissio katsoo, että toissijaisuusperiaatteen mukaisesti on kunkin jäsenvaltion asia määrittellä vaikea ja pienen budjetin elokuva kansallisten muutujen perusteella.
- 4) Lisätukia tiettyihin yksittäisiin elokuvantekotoimintoihin (esim. jälkikäsitteilyyn) ei sallita, jotta taataan tuen puolueeton kannustava vaikutus ja vältetään kyseisten toimintojen suojaaminen tiettyssä jäsenvaltiossa tai houkuttelemisen tiettyihin jäsenvaltioihin.

Edellä mainittuihin kriteereihin liittyen nousee esille seuraavia seikkoja:

Komissio katsoo, että tuki on myönnettävä tietyn elokuvatuotannon kokonaisbudjettiin ja tuottajan on voitava valita, mitkä budjettikohdat käytetään muissa jäsenvaltioissa. Tämän tyyppisillä järjestelmillä tuetaan audiovisuaalisen tuotteen tuottamista eikä tuotannonalan kehitystä. Näin ollen tukea on arvioitava EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan d alakohdan mukaisen kulttuurin koskevan poikkeuksen perusteella eikä 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisen taloudellista toimintaa koskevan poikkeuksen perusteella. Elokuva- ja televisio-ohjelmatuotannon alalla toimivat yritykset voivat lisäksi saada kansallisista horisontaalisista tukijärjestelmistä muuntotyypisiä tukia, jotka komissio hyväksyy EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdan mukaisten poikkeusten perusteella (esim. aluetuki, pk-yrityksille myönnettävä tuki, tutkimus- ja kehitystuki, koulutustuki, työllisyystuki).

Komissio sallii jäsenvaltioiden vaativan tukikelpoisuuden kriteerinä, että osa elokuvan tuotantobudjetista on käytettävä kyseisen valtion alueella. Tämä perustuu ajatteluun, että jonkinasteinen kustannusten alueellistaminen on tarpeen, jotta pidetään yllä kulttuurin luomiseen tarvittavaa ammattitaitoa ja teknistä osaamista<sup>(13)</sup>. Alueellistaminen olisi kuitenkin rajoitettava kulttuuritavoitteiden edistämisen vaatimaan vähimmäistasoon.

Elokuvatuotannon erityispiirteiden takia komissio katsoo lisäksi, että audiovisuaalisen tuotannon kokonaisbudjettiin on tuotannon toteuttamiseksi välttämätön riskierä, ja näin ollen se hyväksyy sen, että tuen määrä lasketaan kokonaisbudjetin perusteella riippumatta sen yksittäisten kustannuserien luonteesta. Jos tuki kohdennettaisiin tiettyihin tuotantobudjetin yksittäisiin kustannuseriin, tuki saattaisi muuttua kansalliseksi etuudeksi niille aloille, jotka tarjoavat kyseisiin kustannuseriin liittyviä palveluja, mikä saattaisi olla sääntöjenvastaista.

<sup>(13)</sup> Ks. komission vastaus Veltronin kirjalliseen kysymykseen 3173-00 (EYVL C 163 E, 6.6.2001, s. 50).

Yhteisöohjelmista kuten Media Plus -ohjelmasta suoraan myönnettävät varat eivät ole valtion varoja. Niistä saatuja avustuksia ei siis oteta huomioon laskettaessa kokonaistuen 50 prosentin enimmäismäärää. Avustuksilla edistetään kansallisten elokuvien levitystä ulkomailla, ja näin ollen ne eivät mene päällekkäin kansallisten järjestelmien kanssa, joissa keskitytään kansalliseen tuotantoon ja levitykseen.

Jäsenvaltioiden televisiotoiminnan harjoittajille asettamat lakisääteiset velvoitteet investoida audiovisuaaliseen tuotantoon eivät merkitse valtion tukea silloin, kun televisiotoiminnan harjoittajat saavat näistä investoinneista kohtuullisen korvauksen. Sitä, missä määrin lakisääteisiä velvoitteita voidaan pitää valtion tukena, on tarkasteltava asiassa C-379/98 (PreussenElektra) 13.3.2001 annetun tuomion jälkeen sovelletun Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa.

**Komission näkemyksen mukaan edellä esitetyt kriteerit luovat tasapainon kulttuurin luomisen, yhteisön audiovisuaalisen tuotannon kehittämisen ja valtiontukia koskevien yhteisön sääntöjen välille.**

#### 2.4 Järjestelmien tarkistus

Vuonna 1998 tehdyn Ranskan automaattista elokuvatuotannon tukijärjestelmää koskevan päätöksen jälkeen komissio on tarkastellut muiden jäsenvaltioiden järjestelmiä edellä mainittujen arviointikriteerien perusteella. Komissio on jo tarkistanut ja hyväksynyt joukon jäsenvaltioiden järjestelmiä<sup>(14)</sup> ja käy parhaillaan keskustelua muiden jäsenvaltioiden kanssa, jotta niiden järjestelmät saatettaisiin yhteisön lainsäädännön mukaisiksi. Komissio aikoo saada tarkistuksen päätökseen vuoden 2001 loppuun mennessä. Tarkistuksella lisätään alan oikeusvarmuutta.

Tarkistuksessa ilmeni seuraavia kansallisiin valtiontukijärjestelmiin liittyviä seikkoja:

- EY:ssä on tukityypin ja soveltamisalan kannalta hyvin erilaisia tukijärjestelmiä,
- monissa järjestelmissä oli yleisen laillisuusperiaatteen vastaisia sääntöjä,
- hyvin harvoissa jäsenvaltioissa käytetään alueellisuusvaatimuksia tuen saannin ehtona,
- jäsenvaltiot myöntävät valtion tukea vain poikkeuksellisesti yli 50 % elokuvan kustannuksista,
- edelliseen kohtaan liittyvät poikkeukset kuuluvat yleensä ryhmään "vaikeat ja pienen budjetin elokuvat".

<sup>(14)</sup> Alankomaat, Irlanti, Ranska, Ruotsi, Saksa (ja tietyt Saksan osavaltiot); ks. [http://europa.eu.int/comm/competition/state\\_aid/decisions/](http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/decisions/)

## 2.5 Kehitys vastaisuudessa

Edellä mainitut erityiset elokuva- ja televisio-ohjelmatuotantoon liittyvät sääntöjenmukaisuuskriteerit ovat voimassa kesäkuuhun 2004, joka on tähänastisissa päätöksissä säädetty määräaika. Tarkistuksen jälkeen muiden jäsenvaltioiden järjestelmät saavat olla voimassa samaan määräaikaan asti.

Komissio ei aio muuttaa kyseisiä kriteereitä, elleivät ne osoit-taudu tehottomiksi ehkäisemään kilpailun kohtuutonta vääristymistä Euroopan yhteisössä. Komissio tarkastelee tarkistuksen tulosten valossa sallittavan alueellistamisen enimmäisastetta. Alueellisuusvaatimukset pirstovat audiovisuaalisten hyödykkeiden ja palvelujen sisämarkkinoita ja estävät niitä kehittymästä. Elokuva- ja televisio-ohjelmatuotantoon myönnettävä tuki vääristää kilpailua pikemminkin alueellisuusvaatimusten kuin tuen määrän takia. Alueellisuusvaatimusten, jotka eivät ole välttämättömyys- ja suhteellisuusperiaatteen mukaisia, ei voida katsoa edistävän kulttuuria, vaan niillä pyritään lähinnä tuotannollisiin tavoitteisiin. Siksi komissio katsoi Ranskan tukijärjestelmää koskevassa päätöksessään, että jäsenvaltioita olisi kannustettava vähentämään suurelta osin menojen kansallista suosi-mista kustannuspaikan osalta.

Jotkin kielet ja kulttuurit ovat maantieteellisesti suhteellisen suppeita, ja niiden kulttuurituotteet liikkuvat vähän yhteisön ja maailman markkinoilla. Tämän vuoksi komissio voisi hyväksyä kyseisissä jäsenvaltioissa yli 50 prosentin tuen muillekin kuin vaikeille ja pienen budjetin elokuville, jos sen osoitetaan olevan välttämätöntä.

**Komissio aikoo jatkaa jäsenvaltioiden kanssa monenvälisiä keskusteluja, joissa käsitellään elokuva- ja televisiotuotannon valtiontukia koskevia tärkeitä kysymyksiä. Keskustelut aloitettiin Ranskan kansallisen elokuvakeskuksen Pariisissa lokakuussa 2000 järjestämässä konferenssissa, johon osallistui komission asiantuntijoita ja ministeriöiden ja elokuvainstituuttien edustajia EU:sta. Keskusteluja jatkettiin toisessa konferenssissa, jonka Ruotsin elokuvainstituutti järjesti Tukholmassa kesäkuussa 2001.**

## 3. KULTTUURIPERINNÖN VAALIMINEN JA AUDIOVISUAALISTEN TEOSTEN KÄYTTÖ

Esille on noussut muun muassa seuraavia kysymyksiä, jotka liittyvät kulttuuriperinnön vaalimiseen, avoimuuteen ja tehokkaaseen oikeuksien käyttöön<sup>(15)</sup>: audiovisuaalisten teosten lakisäätöinen tallentaminen, Euroopan laajuisen rekisterin perusta-

minen (tai kansallisten rekistereiden yhdistäminen) ja mahdolliset kaupalliset tietokannat ja niiden käyttö. Näillä kysymyksillä voisi olla merkittäviä vaikutuksia audiovisuaalisten teosten liik-kumiselle Euroopassa ja Euroopan audiovisuaalisen perinnön säilymiselle.

### 3.1 Audiovisuaalisten teosten lakisäätöinen tallentaminen

Eri foorumeilla on tehty tähän kysymykseen liittyvää työtä. Toukokuussa 2000 julkaistiin eurooppalaisen elokuvaperinnön säilyttämistä ja hyödyntämistä koskeva neuvoston päätöslauselma<sup>(16)</sup>, jossa kehoitettiin komissiota ottamaan huomioon kyseisen kulttuuriperinnön muodon erityistarpeet ja tukemaan ja edistämään maiden rajat ylittäviä jäsenvaltioiden tutkimuksia Euroopan elokuva-arkistojen tilanteesta.

Julkisen kuulemisen ja kirjoittelun perusteella on selvää, että kaikki ovat samaa mieltä tarpeesta vaalia Euroopan audiovisuaalista perintöä ja säilyttää se. Mielipiteet eroavat siitä, miten tähän päämäärään päästäisiin parhaiten ja tarvitaanko yhteisön tason toimea ja onko se toivottavaa.

Yleiseurooppalaisella tasolla toimialajärjestöt<sup>(17)</sup> ja Euroopan neuvosto ovat toteuttaneet aloitteita, ja viimeksi mainitun pitäisi piakkoin julkaista Euroopan yleissopimus audiovisuaalisen perinnön vaalimisesta. Yleissopimuksessa määrätään pakollisesta lakisäätöisestä tallentamisesta, kun "siirretään kuvamateriaalia, joka on osa audiovisuaalista perintöä ja joka on tuotettu tai yhteistuotettu kyseisen osapuolen alueella".

Mielipiteet erosivat siitä, pitäisikö Euroopan unionin kuulua tähän järjestelmään ja/tai kannustaa jäsenvaltioita liittymään siihen. Monet katsoivat, että yleissopimus on järkevä kompromissi alan toiminnassa ja tekee yhteisön toiminnan tarpeettomaksi, ja joidenkin mielestä yleissopimus on hyvä lähtökohta yhteisön aloitteelle. Toiset kannattivat yhteisön aloitetta; heidän mielestään aloitetta tarvitaan yleissopimuksen lisäksi ja sen avulla saadaan kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurin monimuotoisuuden edistämiseen liittyvää lisäarvoa. Ehdotettiin, että kaikessa yhteisön toiminnassa korostettaisiin hyviä toimintatapoja, mutta jotkut katsoivat, että itse- tai myötäsääntely ei toimi kunnolla ja saattaisi johtaa eriarvoisuuteen audiovisuaalisten teosten säilyttämisessä.

<sup>(16)</sup> Neuvoston 2261. istunto (16.5.2000), Press 154 – N:o 8394/00.

<sup>(17)</sup> Ehdotuksia ovat tehneet Euroopan elokuvaohjaajien liitto FERA ja Kansainvälinen elokuvatuottajien liitto FIAPF. Viimeksi mainittu on ehdottanut elokuvallisten teosten vapaaehtoista tallentamista, joka perustuisi liiton vuonna 1971 laatimaan sopimusmalliin "General regulations concerning trust deposit of motion picture prints with film archives".

<sup>(15)</sup> Erityisesti komission valmisteluasiakirja, 11.4.2001, SEC(2001) 428.

Eri mieltä oltiin myös siitä, pitäisikö tällaisen järjestelmän olla pakollinen vai vapaaehtoinen. Monet kannattivat vähimmäistoi-  
menpiteenä pakollista lakisäateistä tallentamista. Toisten mie-  
lestä tällainen toimenpide ei saisi aiheuttaa tuottajalle lisäkustan-  
nuksia, vaan se pitäisi rahoittaa julkisin varoin. Vaatimusta  
olisi sovellettava vain uusiin teoksiin (vanhojen teosten tallen-  
taminen olisi vapaaehtoista). Monet kannattivat vapaaehtoista  
järjestelmää, jossa yksityiskohdat hoidetaan jäsenvaltioissa, joka  
koskee vain kansallisia teoksia ja johon voitaisiin yhdistää kan-  
nustimien käyttö.

Kommentoijat erottivat toisistaan elokuvat ja muut teokset. Lähetysoiminnan harjoittajien mielestä televisiotuotantoja ei pitäisi sisällyttää mihinkään pakolliseen tallennusjärjestelmään. Ne lisäsivät, että jos televisiotuotantojen säilyttämiseksi katsotaan tarvittavan sääntelyä, sen pitäisi olla vapaaehtoista ja tallentamisen tukena pitäisi olla merkittäviä rahoitusmekanismeja. Toiset kannattivat kaikkien audiovisuaalisten teosten sisällyttä-  
mistä tallennusjärjestelmään, mutta yksi ryhmä ehdotti, että keskityttäisiin ensin elokuvaan ja laajennettaisiin soveltamista mahdollisesti myöhemmin muihin ryhmiin.

Konservoinnin osalta elokuva-arkistot korostivat, että tallennettavien teosten on oltava korkealaatuisia (joko alkuperäinen kopio tai laadultaan vastaava) ja että on luotava tietokanta erilaisista audiovisuaalisille teoksille myönnettävistä materiaaliuista.

**Komissio toteaa, että audiovisuaalisten teosten säilyttäminen tarpeesta osana kulttuuriperinnön suojelua ja kulttuurin monimuotoisuuden edistämistä ollaan laajalti yhtä mieltä. Kuulemisen tulokset osoittavat, että Euroopan audiovisuaalisen perinnön suojelemiseksi tarvitaan toimintaa, ja tämä näyttää olevan erityisen tärkeää elokuvien osalta. Eriäviä mielipiteitä esitettiin siitä, minkä tyyppisiä toimenpiteitä tarvitaan.**

**Komissio aikoo laatia tilannekatsauksen jäsenvaltioiden nykytilanteesta, ennen kuin se mahdollisesti tekee ehdotuksen. Katsaus toteutetaan lähettämällä loppuvuodesta kysely kansallisille viranomaisille, ja siinä arvioidaan lainsäädännöllisten ja muiden toimenpiteiden merkitystä sekä eritellään noudatettavia ehtoja. Lisäksi komissio aikoo edistää yhteistyötä alan toimijoiden kesken ja tiedottaa hyviksi osoittautuneista käytännöistä. Komission mukaan osapuolten kesken vallitsee yksimielisyys siitä, että yksi Euroopan laajuinen arkisto on huono ajatus. Tallentaminen olisi järjestettävä mieluiten valtakunnallisesti tai alueellisesti, ja teosten sijainnista olisi tiedotettava asianmukaisesti. Lisäksi komissio aikoo kuulemisessa esille tulleiden ehdotusten mukaisesti tarkastella edelleen erilaisia audiovisuaalisille teoksille myönnettäviä materiaalitukia koskevan tietokannan perustamista.**

### 3.2 Rekisteröintijärjestelmän perustaminen

Elokuvien ja muiden audiovisuaalisten teosten rekisteröintijärjestelmän arvosta esitettiin eriäviä näkemyksiä. Tällä hetkellä vain harvoissa jäsenvaltioissa on tällainen rekisteri. Aloitte, jossa pyrittiin perustamaan Maailman henkisen omaisuuden järjestön (WIPO:n) yhteyteen kansainvälinen rekisteri, onnistui melko heikosti.

Alan yhteisöaloitteella voitaisiin edistää avoimuutta ja sillä tavoin auttaa oikeudenomistajia ja helpottaa eurooppalaisten tuotantojen levitystä. Tämä voisi olla erityisen tärkeää, koska tuotantoala on niin monitahoinen. Järjestelmän ei pitäisi vaikuttaa kysymyksiin, jotka liittyvät tekijänoikeuksiin tai tekijänoikeussääntöjen mukaisiin käyttöoikeuksiin, mutta sen avulla voitaisiin antaa muita tietoja rekisteröidyistä audiovisuaalisista teoksista.

Jotkut pitivät järjestelmää tarpeettomana ja kalliina, mutta suurin osa kannatti sitä. Kuhunkin jäsenvaltioon kannatettiin perustettavaksi – tietyin kriteerein – kansallinen julkinen elokuvarekisteri. Joidenkin mielestä tämä on keskeinen osa mitä tahansa audiovisuaalisten teosten levittämistä edistävää toimintalinjaa. Toiset menivät vielä pidemmälle ja katsoivat, että tällaisen rekisterin (tai rekistereiden) puuttuminen estää teosten hyödyntämisen.

Sopivimmasta toimintatypista oltiin erimielisiä. Toiset kannattivat sitä, että perustettaisiin keskinäinen tunnustamisjärjestelmä, joka perustuisi kunkin jäsenvaltion yksittäisiin rekistereihin. Toisten mielestä on syytä arvioida markkinoiden tarpeita, ennen kuin päätetään asianmukaisesta toiminnasta. Monet kannattivat Euroopan laajuista kansallisten rekistereiden verkottamista. Verkon katsottiin olevan avoin ja helpottavan tunnistamista, vaikka joidenkin mielestä se saattaisi olla kankea ja sitä olisi vaikea rakentaa.

Tunnistamisen helppouden eduista ja metatietojen<sup>(18)</sup> tärkeydestä vallitsi laaja yksimielisyys. Julkisen yleisradiotoiminnan harjoittajat totesivat, että Euroopassa olisi eniten hyötyä siitä, että olisi olemassa tunnettuja ja hyvin suunniteltuja mediateosten tuotannon, jakelun, luokituksen, suojelun ja arkistoinnin metatietojärjestelmiä. Standardeihin liittyen ne pitivät tärkeänä sitä, että kehitetään laajempaa mediateosten rekisterinumeroverkkoa, jotta taataan rekisterinumeroitten yhteentoimivuus ja pienennetään eurooppalaisten ohjelmantekijöiden rekisteröintimaksuja. Jotkin lähetysoiminnan harjoittajat kannattivat ISAN-standardin<sup>(19)</sup> tai jonkin muun tuotantoalalla luodun standardin käyttöä, kun taas toiset vastustivat kyseisen standardin käyttöä vaikka kannattivatkin standardoituja metatietojärjestelmiä.

<sup>(18)</sup> Audiovisuaalista teosta koskevat digitaalitiedot, joilla edistetään tuotantoa ja levitystä (käytetään myös käsitettä digitaalisten aineistojen hallinta).

<sup>(19)</sup> Kansainvälisen standardointijärjestön (ISO:n) kehittämä; nykyinen versio tunnetaan nimellä IVID (kansainvälinen versiointunnistaja) tai V-ISAN.

Jotkut ehdottivat, että järjestelmään kerättäisiin tiedot kaikista maassa tuotettujen elokuvien tuotantoon ja hyödyntämiseen liittyvistä sopimuksista. Erityisesti siinä olisi eri osapuolten tunnistetiedot ja tiedot omistuksesta ja tekijänoikeuksista, sopimuksen käyttöehdoista, luvan kestosta ja siitä, onko se yksinoikeudellinen vai ei. Kommentoijien mielestä rahoituksen olisi tultava yhteisön tasolta, tai vaihtoehtoisesti yhdistettäisiin yksityinen ja julkinen rahoitus. Jotkut olivat huolissaan tällaisen järjestelmän kustannuksista ja jotkut väärien tai vanhentuneiden tietojen mahdollisista haitoista.

**Komissio toteaa, että julkisten elokuvarekisterien perustamista jäsenvaltioihin kannatetaan voimakkaasti. Kannatus perustuu siihen, että tällaisella rekisteröintijärjestelmällä voidaan taata tarvittavien tietojen saatavuus ja edistää tällä tavoin elokuvalevitystä. Monet kysymykset vaativat kuitenkin lisäselvitystä. Näin ollen komissio aikoo tehdä tilannekatsauksen jäsenvaltioiden nykytilanteesta. Katsaus toteutetaan lähettämällä loppuvuodesta kysely kansallisille viranomaisille, ja siinä arvioidaan lainsäädännöllisten ja muiden toimenpiteiden merkitystä sekä eritellään noudatettavia ehtoja.**

### 3.3 Oikeudenomistajien tietokanta

Esille tuli myös mahdollisuus perustaa uusi tietokanta, jonka avulla voitaisiin tunnistaa "oikeuksiin" tai "lupiin" liittyvät sopimukset Euroopan unionissa. Erimielisyyttä esiintyi siitä, onko tietoja oikeuksiin ja lupiin liittyvistä sopimuksista vaikea saada. Tällaisten tietojen saatavuus voisi edistää elokuvalevitystä. On syytä huomata, että komissio tarkastelee parhaillaan oikeuksien hallintaa osana vuonna 1995 antamansa tietoyhteiskunnan tekijänoikeuksia ja lähioikeuksia koskevan vihreän kirjan<sup>(20)</sup> jatkotoimia.

Mielipiteet jakaantuivat sen osalta, ovatko tiedot selkeitä vai eivät. Useimmat olivat sitä mieltä, että tuottajat ja yhteisvalvontajärjestöt takaavat riittävän selkeyden. Ehdotettiin, että oikeuksien standardoitua kodifointia kehitettäisiin, jotta oikeudet voidaan esittää johdonmukaisesti ja oleellisia tietoja voidaan vaihtaa oikeudellisesti luotettavalla tavalla. Tällaisen tietokannan avulla tuottajat ja levittäjät voisivat mahdollisesti löytää yhteistyökumppaneita muista Euroopan maista.

Hyvin monien mielestä audiovisuaalisten teosten levityksen edistämiseen ei tarvita tällaista tietokantaa: oltiin sitä mieltä, että tällainen tietokanta saattaisi olla hyvin hidas, kallis ja hankala, ja sitä olisi vaikea pitää ajan tasalla omistussuhteiden nopeasti muuttuessa. Tämä ei takaisi joustavuutta, jota audio-

visuaalisten teosten tehokas hyödyntäminen edellyttää. Väärien tai vanhentuneiden tietojen seuraukset saattaisivat olla huomattavia. Muodollisuuksia saattaisi olla mahdoton hallita, ja voimassa olevien oikeuksien ja niihin liittyvien sopimusten rekisteröinnin viivästyminen saattaisivat haitata liikkumisvapautta hyvin elinvoimaisilla markkinoilla. Saattaa jopa olla olemassa riski, että petoksenteikijät voisivat validoida anastettuja oikeuksia todellisten oikeudenomistajien kustannuksella. Huolta kannettiin myös siitä, että tällaisen tietokannan perustaminen voisi tai saattaisi haitata sitä kansainvälisesti vakiintunutta sääntöä (ks. Bernin yleissopimuksen 5 artiklan 2 kohta), että tekijän- ja lähioikeuksien nauttimisen ja käyttämisen ehdoksi ei saa asettaa mitään muodollisuuksia. Toiset totesivat, että tekijänoikeuksia koskevassa sopimuslainsäädännössä on suuria eroja, jotka heikentävät merkittävästi jonkin maan audiovisuaalialan tuottajien kilpailukykyä suhteessa jonkin toisen maan tuottajiin, ja että tällainen tietokanta voisi olla tärkeä audiovisuaalisten teosten liikkumiselle, koska se takaisi muiden maiden audiovisuaalisia teoksia koskevien tietojen saatavuuden. Tietokannan avulla olisi entistä helpompi saada tietoja oikeudenomistajista, mutta sopimus pohjaisia neuvotteluja tarvittaisiin silti.

**Komissio on pannut merkille kuulemisessa esille tulleet näkökannat ja erityisesti sen, että oikeudenomistajien tekijänoikeuksia koskevan tietokannan perustaminen ei saanut kannatusta. Se tarkastelee edelleen oikeuksien hallintaa osana vuonna 1995 antamansa tietoyhteiskunnan tekijänoikeuksia ja lähioikeuksia koskevan vihreän kirjan jatkotoimia ja pyrkii tällä tavoin arvioimaan kansallisten lakien erojen mahdollisia vaikutuksia sisämarkkinoihin.**

### 3.4 Oikeuksien hyödyntäminen

Tekijän- ja lähioikeuslainsäädännössä suodaan käsikirjoittajille, esittäville taiteilijoille, äänitteiden tuottajille, lähetystoiminnan harjoittajille ja muille oikeudenomistajille oikeudet sallia tai kieltää tietyt töidensä tai muiden asioiden hyödyntämistavat. Yleensä käyttäjät hankkivat oikeudet suoraan asianomaisten oikeudenomistajien tai heidän edustajiensa kanssa tehtävillä sopimuksilla.

Lähetystoiminnan harjoittajat ovat ottaneet esille kysymyksen oikeuksien hyödyntämisestä, sillä heillä on vaikeuksia hyödyntää joitakin omissa arkistoissaan olevia tuotantoja, jotka ne haluaisivat esittää uudelleen etenkin uudessa verkkoympäristössä. Niiden mukaan on käytännössä katsoen mahdotonta tunnistaa ja jäljittää etenkin vanhojen tuotantojen yksittäisiä ohjelmantekoon osallistuneita henkilöitä tai heidän perillisiä ja neuvotella heidän kanssaan. Ne valittavat, että nämä vaikeudet estävät niitä nykyään hyödyntämästä arkistojaan. Julkisen palvelun lähetystoiminnan harjoittajat peräänkuuluttivatkin lainsäädäntötoimea, jolla helpotettaisiin niiden tilannetta. Elokuva-kerhot totesivat, että on monia teoksia, joita ne eivät pääse käyttämään, ja tällä tavoin yleisöltä evätään mahdollisuus hyödyntää omaa audiovisuaalista kulttuuriperintöään.

<sup>(20)</sup> KOM(95) 382 lopullinen.

Toisaalta tuottajat ja eräät yksityiset lähetystoiminnan harjoittajat olivat sitä mieltä, että asia on ratkaistu uudella tekijänoikeusdirektiivillä (21) ja ettei sitä tarvitse käsitellä tässä yhteydessä.

Monet katsoivat, että tunnistamista voitaisiin helpottaa perustamalla edellä mainittuja tietokantoja ja rekistereitä. Ehdotettiin myös, että asiaa käsiteltäisiin "televisio ilman rajoja" -direktiivin tarkistuksen yhteydessä. On kuitenkin syytä huomata, että tekijän- ja lähioikeudet eivät kuulu kyseisen direktiivin soveltamisalaan.

**Komissio tukee kaikkien osapuolten välistä yhteistyötä, jotta ratkaistaisiin mahdolliset nykyiset ongelmat tiettyissä tilanteissa. Yhteistyössä olisi ensisijaisesti pyrittävä kar- toittamaan ne teokset, joiden oikeudenomistajien tunnis- tamisessa saattaa olla vaikeuksia.**

#### 4. DIGITAALIELOKUVA

Kysymys digitaalielokuvasta on noussut esille digitaalitekniikan mahdollistamien uusien yleiseurooppalaisten levitysmahdollisuuksien myötä. Digitaalitekniikan ansiosta voidaan myös perustaa harvaan asutuille alueille paikallisia monitoimikeskuksia (22). Käsitteellä digitaalielokuva tarkoitetaan elokuvan sähköistä siirtämistä valkokankaalle. Tuotantoalalla on myös käytetty termiä d-elokuva, jolla tarkoitetaan, että lopullinen kuva on joko alusta loppuun digitaalisen ketjun tulosta tai filmiltä peräisin olevan ja digitaalivälimeeseen siirretyn materiaalin digitaalista kuvaa. Esille tuli myös kustannus-hyötyanalyysien vaikutus elokuvien levittäjiin ja elokuvateattereiden omistajiin.

Kommentoijat kannattivat laajasti tuotantoalajohtoista lähestymistapaa digitaalielokuvan standardoinnissa. Kansallisten viranomaisten tai Euroopan unionin toimia ei pidetty tarpeellisina. Monet olivat sitä mieltä, että hiljattain Ruotsin puheenjohtajuuskaudella Tukholmaan perustettu Euroopan digitaalielokuvafoorumi olisi oikea elin toteuttamaan toimia, ja peräänkuuluttivat tukea foorumin tavoitteilla ja hankkeille.

Komissiota kehoitettiin tukemaan digitaalielokuvaa Media Plus -ohjelman kautta ja antamaan eurooppalaisille tuotantolaitoksille, jotka kehittävät digitaalielokuvan levityksessä korkeita standardeja, mahdollisuuden osallistua eurooppalaista tutkimus- aluetta edistävän monivuotisen tutkimuksen, teknologian kehittä-

misen ja esittelyn puiteohjelmaan 2002–2006 (kuudenteen puiteohjelmaan).

Neuvoston päätösten 2000/821/EY ja 163/2001/EY avulla Media-ohjelman kokeiluhankkeissa taataan, että ohjelmissa Media Plus (23) ja Media-koulutus (24) reagoidaan teknologian nopeaan muuttumiseen. Tässä kuvastuu käsitys, että digitaalitekniikan käytön ansiosta Euroopan audiovisuaaliset teokset ovat helpommin saatavissa sen takia, että käytössä on uusia tapoja siirtää audiovisuaalisia sisältöjä, ja että ne ovat tällä tavoin laajemmin saatavissa alkuperämaan ulkopuolella. Globalisoituvassa maailmassa kilpailukyky riippuu entistä enemmän uuden tekniikan käytöstä suunnittelussa, tuotannossa ja levityksessä.

Media-ohjelmat on kuitenkin tarkoitettu audiovisuaalialan tuotantolaitoksille eikä tutkimusyhteisölle. Komissio varmistaa asianmukaisen ja tehokkaan koordinoinnin uuden teknologian alalla toteutettavien toimenpiteiden ja erityisesti kuudennen puiteohjelman kanssa, ja korostaa audiovisuaalialan markkinoilla toimivien pk-yritysten tarpeita ja mahdollisuuksia.

Komission yleistavoitteena on tukea uuden teknologian kehittämistä ja käyttöä ja vahvistaa tällä tavoin eurooppalaista sisältötuotantoa. Tämä tapahtuu parantamalla kyseisen sisällön tuotantomahdollisuuksia, tukemalla kansainvälistä levitystä ja parantamalla alan työntekijöiden potentiaalia asianmukaisen täydennyskoulutuksen avulla. Olisi pyrittävä kehittämään tuotantoalajohtoisesti kaikkialla hyväksytyjä avoimia standardoituja digitaalielokuvajärjestelmiä. Olisi myös kehitettävä asianmukaisia ratkaisuja esitettävien elokuvaalaatuisten digitaalisisältöjen kompressoitua varten ja kehitettävä teknologiaa tällaisten sisältöjen esittämiseen. Lisäksi olisi luotava salaustenmenetelmiä sisältöjen suojaamiseksi sekä kehitettävä menetelmiä verkon kautta käytetystä sisällöstä veloittamiseksi ja sisällön muuttamiseksi digitaalimuotoon, sisältötuotannon edistämiseksi sekä sisällön restauroimiseksi ja tallentamiseksi.

**Komission mielestä digitaalielokuva tarjoaa merkittäviä uusia mahdollisuuksia lisätä eurooppalaisten audiovisuaalisten teosten levitystä. Ensisijaisena se näkee elokuvateatterilevityksen eli levityksen liikeyritykseltä toiselle, mutta myöhemmin saattaa tulla oleelliseksi myös kuluttajille suunnattu levitys. Komissio on tyytyväinen Euroopan digitaalielokuvafoorumin perustamiseen ja tukee foorumin tavoitteita laatia eurooppalaiset käyttäjävaatimukset kaikille digitaalisen/sähköisen ketjun osille ja edistää hyvissä ajoin maailmanlaajuisia digitaalielokuvaa koskevia standardeja.**

(21) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/29/EY, annettu 22 päivänä toukokuuta 2001, tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa (EYVL L 167, 22.6.2001).

(22) Esimerkkinä Ruotsin Folkets Hus.

(23) EYVL L 13, 17.1.2001.

(24) EYVL L 26, 27.1.2001.



## 5. VEROTUKSEEN LIITTYVÄT KYSYMYKSET

Esille on noussut kysymyksiä erityyppisten kulttuurihyödykkeiden eroista jäsenvaltioiden sisällä ja jäsenvaltioiden nykyisten verotustoimenpiteiden vaikutuksista audiovisuaalisten teosten tuotantoon ja levitykseen. Kansallisten verokannustimien katsottiin olevan tärkeä tekijä yhteistuotannoille, ja verotuskäytäntöjen yhdenmukaistamista pidettiin tärkeänä kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi. Tuottajien ja ohjaajien mielestä komission tulisi kehottaa jäsenvaltioita tukemaan erikoistuneiden kansallisten tai yhteisön tason pankkien tai yhteissijoitusyritysten perustamista yksityisrahoituksella ja kannustaa niitä jäsenvaltioita, joissa tällaisia ei ole, ottamaan käyttöön verotoimenpiteitä audiovisuaalialan investointien edistämiseksi. Monet viittasivat verotoimiin (erityisesti veroetuksiin), joilla tuetaan muita kuin eurooppalaisia tuotantoja. Elokvateattereiden omistajien mielestä komission olisi kannustettava jäsenvaltioita alentamaan elokvateatteripaikkojen välillistä verotusta samalle tasolle muiden kulttuurituotteiden verotuksen kanssa.

Eri osapuolet olivat laajalti samaa mieltä siitä, että audiovisuaalisen kulttuurin tuotteisiin ja palveluihin pitäisi soveltaa alennettua arvonlisäveroa tai ei arvonlisäveroa lainkaan. Näin ollen monet ehdottivat, että kuudennen arvonlisäverodirektiivin liitetä H<sup>(25)</sup> pitäisi laajentaa kattamaan joko tietyt alan osa-alueet (video ja verkkopalvelut) tai koko ala. Jotkin kansalliset viranomaiset epäilivät yhteisön toimen tarpeellisuutta ja toiset katsoivat, että aiheesta olisi keskusteltava yhteisön tasolla.

Direktiivin mukainen menettely on se, että komissio laatii raportin, jonka perusteella tehdään tarkistus. Tarkistus tehdään joka toinen vuosi, ja siinä neuvosto tarkastelee alennettua arvonlisäverokannan soveltamisalaa. Neuvosto voi komission ehdotuksesta päättää yksimielisesti muuttaa liitteeseen H sisältyvien hyödykkeiden ja palveluiden luetteloa. Komissio määritteli arvonlisäveroja koskevan toimintalinjansa 7. kesäkuuta 2000 antamassaan tiedonannossa<sup>(26)</sup>. Kyseisessä tiedonannossa komissio ilmoitti tutkivansa verokannan yhdenmukaistamista ja arvioivansa sen rakenteen vaikutusta yhteismarkkinoiden toimintaan. Tutkimuksen perusteella laaditaan suuntaviivoja, kun tämänhetkinen työvoimavaltaisia palveluja (joihin voidaan soveltaa alennettua arvonlisäverokantaa joulukuuhun 2002 asti) koskeva kokeiluhanke<sup>(27)</sup> on saatu päätökseen. Erityishuomiota kiinnitetään alennettua arvonlisäverokannan käyttöön yhteisön ensisijaisten tavoitteiden osalta kyseisellä alalla.

<sup>(25)</sup> Direktiivi 77/388/ETY, 17.5.1977, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 2001/41/EY, 19.1.2001. Liitteeseen H sisältyy monia kulttuurin kannalta merkityksellisiä hyödykkeitä kuten kirjat ja sanomalehdet (myös niiden lainaaminen), sisäänpääsymaksut kulttuuri- ja muihin tapahtumiin (esim. elokuvat, teatteri, näyttelyt ja museot) ja lähetyspalvelujen käyttäminen.

<sup>(26)</sup> Strategia sisämarkkinoiden arvonlisäverojärjestelmän toiminnan parantamiseksi, KOM(2000) 348 lopullinen.

<sup>(27)</sup> Kokeiluhanke perustettiin 22.10.1999 annetulla direktiivillä 1999/85/EY.

**Komissio panee merkille esille tulleet kulttuurihyödykkeiden ja -palvelujen verotusta koskevat näkökulmat ja erityisesti pyynnön sallia jäsenvaltioiden halutessaan soveltaa alennettua arvonlisäverokantaa kaikkiin kulttuurihyödykkeisiin ja -palveluihin syrjimättä mitään levitysmuotoja. Komissio tarkastelee, voitaisiinko pyyntöön vastata tarkistettaessa kuudennen arvonlisäverodirektiivin liitetä H vuoden 2002 jälkeen. Komissio kiinnittää huomiota siihen, että jäsenvaltiot voivat soveltaa alennettua arvonlisäverokantaa elokvateattereihin.**

## 6. LUOKITUS

Kaksi toisiinsa liittyvää kysymystä ovat audiovisuaalisten teosten levityskanavien mukaiset luokituserot jäsenvaltioiden sisällä ja toisaalta samaa levityskanavaa koskevat erot jäsenvaltioiden kesken. Audiovisuaaliset teokset luokitellaan yleensä sisällön mukaan siten, että ilmoitetaan, mille ikäryhmille niiden katsotaan soveltuvan.

Kuulemisen yhteydessä monet (muun muassa kansalliset viranomaiset) katsoivat, että jäsenvaltioiden väliset erot johtuvat kulttuurieroista eivätkä ne vaikuta merkittävästi teosten liikkumiseen ja näin ollen niitä olisi käsiteltävä jäsenvaltiotasolla. Toiset kannattivat toimintaa kysymyksen käsittelemiseksi, mutta myönsivät, että audiovisuaalisten teosten luokituksen yhdenmukaistaminen Euroopan laajuisesti saattaa olla vaikeaa erilaisten kulttuuriperinteiden ja asenteiden takia. Kannatusta sai se, että lisätään toimivaltaisten viranomaisten ja luokituselinten välistä yhteistyötä jäsenvaltioiden ja levityskanavien välisten erojen kaventamiseksi ja keskinäisen tunnustamisen kehittämiseksi. Joidenkin mielestä kansallisten tai yhteisön viranomaisten tehtävänä voisi olla tukea asianmukaisten viranomaisten välistä yhteistyötä ja kehittää mahdollisesti yhteisiä yhteisön laajuisia luokituskriteereitä.

Jakelukanavien välisistä eroista monet olivat sitä mieltä, että sisältöä pitäisi käsitellä samalla tavoin kaikissa jakelukanavissa. Yhdenmukaistettuja standardeja vaadittiin, sillä se helpottaisi eurooppalaisten teosten levitystä. Esitettiin, että materiaalin soveltuvuutta olisi arvioitava johdonmukaisesti kaikilla media-aloilla tiettyjen sisällön sääntelyä koskevien lakisäätöiden tavoitteiden ja periaatteiden mukaan. Ratkaisuna voisi olla määrittellä kaikille media-aloille yksi yhteisön luokitusstandardi, josta kulluttajat ja tarjoajat hyötyisivät ja joka tällä tavoin edistäisi eurooppalaisten audiovisuaalisten teosten tuotantoa ja levitystä.

Kertomuksessaan alaikäisten ja ihmisarvon suojelua käsittelevän suosituksen soveltamisesta <sup>(28)</sup> komissio korosti tarvetta luoda johdonmukainen lähestymistapa kaikille media-aloille. Komissio aikoo jatkaa työtään tällä alalla ja arvioida, millaisia järjestelmiä voitaisiin perustaa ongelman ratkaisemiseksi ottaen samalla huomioon jäsenvaltioiden väliset kulttuurierot. Se myöntää luokituksen tärkeät kulttuurinäkökohdat ja sen, että luokituksessa on noudatettava toissijaisuuteen ja hallintotapaan, sellaisena kun ne on esitetty hiljattain annetussa valkoisessa kirjassa <sup>(29)</sup> liittyviä periaatteita, mutta katsoo, että olisi tutkittava tarkemmin Alankomaiden Nicam-järjestelmän kaltaisten itsesääntelyjärjestelmien tarjoamia mahdollisuuksia.

**Komissio tukee luokituksen (myös itsesääntelyyn) liittyvien kokemusten vaihtoa lisätäkseen yhteistyötä asiassa. Tähän liittyen se aikoo käynnistää tutkimuksen, jossa käsitellään elokuvien luokitusta teatterikäyttöön, televisioon sekä DVD-levyjä ja videoita varten ETA-maissa. Tutkimuksessa arvioidaan kansallisten lakien tai itsesääntelytoimien perusteita ja niiden erojen vaikutuksia elokuvien luokituksen markkinointia varten. Lisäksi siinä tutkitaan, aiheuttavatko luokituserot mahdollisesti hämmennystä alaikäisistä vastuussa oleville henkilöille.**

## 7. MUUT TOIMET ELOKUVALEVITYKSEN TEHOSTAMISEKSI

Esille tuli monia ajatuksia siitä, miten eurooppalaisten audiovisuaalisten teosten tuotantoa ja levitystä voitaisiin lisätä. Monet olivat sitä mieltä, että komission olisi edistettävä tuotantoalan rahoitusta ja/tai kannustettava jäsenvaltioita tai muita tahoja siihen. On syytä muistaa, että komissio käynnisti yhdessä Euroopan investointipankin ja Euroopan investointirahaston kanssa i2i audiovisuaali -ohjelman, jolla täydennetään Media plus -ohjelmaa vuosina 2001–2005 ja jossa keskitytään kilpailukyvyyn tuotannollisiin tavoitteisiin ja edistetään Euroopan audiovisuaalisen sisällön kehittämiseksi ominaista kulttuurista moninoin-suutta. Komissio tarkastelee edelleen kaikkia soveltuvia rahoitustoimenpiteitä, joilla voidaan edistää Euroopan audiovisuaalisten teosten tuotantoa ja levitystä.

Tässä yhteydessä komissio korostaa myönteistä lähestymistapaa, joka omaksuttiin hiljattain annetussa valtioneuvoston riskipääomaa koskevassa komission tiedonannossa <sup>(30)</sup> ja jota komissio noudattaa seuraavat viisi vuotta. Tiedonanto noudattaa Lissabonin Eurooppa-neuvostossa asetettua laajaa riskipääoman käyttöön liittyvää yhteisön tavoitteen mukaista linjaa ja komission yleislinjaa edistää riskipääoman käyttöä yhteisössä <sup>(31)</sup> Komissio on hyväksynyt monia järjestelmiä, joilla jäsenvaltiot ovat pyr-

<sup>(28)</sup> Komission arviointikertomus neuvostolle ja Euroopan parlamentille neuvoston 24. syyskuuta 1998 antaman alaikäisten ja ihmisarvon suojelua käsittelevän suosituksen soveltamisesta, KOM(2001) 106, 27.2.2001, [http://europa.eu.int/comm/avpolicy/regul/new\\_srv/pmhd\\_en.htm](http://europa.eu.int/comm/avpolicy/regul/new_srv/pmhd_en.htm)

<sup>(29)</sup> Katso alaviite 7.

<sup>(30)</sup> EYVL C 235, 21.8.2001.

<sup>(31)</sup> Riskipääoma: Avain työpaikkojen luomiseen Euroopan unionissa, SEC(1998) 552 lopullinen, 31.3.1998.

kineet luomaan tällaisia rahoituslähteitä. Lisäksi on edistetty jäsenvaltioiden ja komission välistä tiedon ja hyvien toimintatapojen vaihtoa, jotta löydetäisiin parhaat keinot, joilla jäsenvaltiot voisivat tukea elokuva-alaa, ja tarkasteltaisiin mahdollisuutta kehittää näitä keinoja kaikissa jäsenvaltioissa. Tässä mielessä voisi olla hyödyllistä perustaa maiden rajat Euroopan elokuvatuotantoalan työntekijöiden ylittäviä verkkoja. Jotkut olivat sitä mieltä, että komission olisi määriteltävä jäsenvaltioille yleisperiaatteita ja käsiteltävä keskeisiä kysymyksiä, kuten kansallisia toimintamalleja rajojen yli ulottuvan tuotannon ja levityksen esteiden poistamiseksi.

Lisäksi ehdotettiin, että Euroopan komission olisi pyrittävä eLearning-aloitteen avulla aktivoimaan koulutus- ja kulttuuriyhteisöjä ja vauhdittamaan tällä tavoin koulutusjärjestelmien muutoksia, jotta lisättäisiin nuorten tietämystä eurooppalaisista elokuvaklassikoista.

Lopuksi tuettiin eurooppalaisiin elokuvaan erikoistuneen Euroopan unionin televisiokanavan perustamista.

**Komission mukaan tiedon ja hyvien toimintatapojen vaihto on erittäin tärkeää tällä alalla. Audiovisuaalinen tuotantoala on hyvin monitahoinen, ja sillä on lukuisia teknologiaan ja markkinoihin liittyviä haasteita. Komissio aikoo perustaa asiantuntijaryhmän keskustelemaan näistä kysymyksistä ja tarjoamaan komissiolle taustatietoja alalla toteutettavan toimintamallin laatimiseksi. Ryhmään olisi kerättävä asiantuntemusta eri aloilta, ja sen tavoitteena tulisi olla kerätä tietoja ja ideoita teknologian ja markkinoiden kehityksestä audiovisuaalisessa tuotannossa. Ryhmän ei pidä edustaa jäsenvaltioita, vaan siihen pitäisi kerätä jäsenvaltioissa olevaa asiantuntemusta ja tietämystä.**

**Komissio tutkii, mitä toimia voitaisiin toteuttaa eLearning-aloitteen yhteydessä, jotta edistettäisiin kuvanlukutaitoa ja nuorten tietämystä eurooppalaisesta elokuvasta.**

**Komissio aikoo myös käynnistää tutkimuksen, jossa tarkastellaan ja arvioidaan Euroopan elokuvatuotannon rahoitusvirtoja ja joka perustuu tiettyjen vuosina 1996–2000 markkinoitujen elokuvien rahoitustiedoista tehtyyn analyysiin. Tutkimuksessa tarkastellaan elokuvatuotannon taloudellisia ominaispiirteitä ohjailevia tekijöitä. Erityisesti siinä tutkitaan seuraavia vaiheita: tuotannon valmistelu, kehittäminen, tuotanto, jälkikäsitely, markkinointi, levitys, tuonti ja vienti. Lisäksi siinä eritellään, mikä vaikutus tiettyjen investoijien ja tulomäärien välisillä suhteilla on saattanut olla elokuvien menestykseen.**

## 8. TELEVISIO ILMAN RAJOJA -DIREKTIIVIN TARKISTUKSESSA <sup>(32)</sup> VUONNA 2002 KÄSITELTÄVÄT KYSYMYKSET

### 8.1 Määritelmät

**Eurooppalaisen teoksen määritelmä:** Eurooppalaiselle teokselle on annettu erilaisia määritelmiä kansainvälisesti, yhteisössä ja jäsenvaltioissa. Keskeisenä kysymyksenä pidettiin sitä, tarvitaanko hyväksyttyä yhteisön tason määritelmää, kuinka yksityiskohtainen mahdollisen määritelmän tulisi olla ja pitäisikö määritelmän olla sitova eri käyttötilanteissa. Jäsenvaltioissa on käytössä monia erilaisia eurooppalaisen teoksen määritelmiä. On esitetty, että erot saattavat olla esteenä eurooppalaisten tuotantojen levitykselle. Jäsenvaltioissa määritelmät on laadittu televisio ilman rajoja -direktiivin säännösten soveltamista ja audiovisuaalisten teosten kansallisten tukijärjestelmien tarpeita varten.

Laajasti myönnettiin, että määritelmäkysymys on tärkeä kaiken tyyppisille tuotannoille. Monet korostivat, että määritelmiä tarvitaan käyttötilanteiden, kuten tukijärjestelmien ja yhteistuotantojen huomioimiseksi, ja totesivat, että kysymys on syytä ottaa esiin televisio ilman rajoja -direktiivin tarkistuksessa vuonna 2002. Joidenkin mielestä yhdenmukaisesta määritelmästä tai vaihtoehtoisesti jäsenvaltioiden määritelmien koordinoitusta tai keskinäisestä tunnistamisesta olisi hyötyä tietyille poliittisille tavoitteille. Yhtenäisyys voisi yksinkertaistaa eurooppalaisten yhteistuotantojen luomista ja (kansallisten tai yhteisön) tukijärjestelmien yhdistämistä.

Monet (myös lähetystoiminnan harjoittajat ja kansalliset viranomaiset) katsoivat, etteivät havaitut määritelmäerot vaikeuta kansainvälistä tuotantoa. Toiset (erityisesti elokuva- ja televisio-tuottajat) olivat sitä mieltä, että erilaiset määritelmät ja niiden erilainen tulkinta eri jäsenvaltioissa haittaavat pyrkimyksiä arvioida selkeästi eurooppalaisen tuotannon talouskehitystä kokonaisuudessaan. Mielipide-eroja esiintyi myös siitä, pitäisikö yhteisön lainsäädännössä antaa yksityiskohtaisempi määritelmä: toiset eivät pitäneet sitä tarpeellisena, kun taas toiset vaativat yhdenmukaistamista.

Käytettävistä kriteereistä esitettiin erilaisia näkökulmia. Eri mieltä oltiin mahdollisimman laajan tai tiukan määritelmän eduista sekä kulttuuriin ja talouteen liittyvistä kriteereistä. Joistakin kriteereistä, esimerkiksi oikeuksien valvonnasta, oltiin täysin eri mieltä. Jotkin kommentoijat ehdottivat käytettäväksi kriteerejä, kuten työvoima tai kulttuurinäkökohdat.

**Riippumattoman tuottajan määritelmä:** Eri puolilla Eurooppaa käytetään erilaisia riippumattoman tuottajan tai riippumattoman tuotannon määritelmiä. Monissa jäsenvaltioissa riippumattoman tuottajan käsitettä käytetään määriteltäessä, ketkä

voivat saada tukea valtion tukijärjestelmistä. Esille otettiin kysymykset riippumattomuuden merkityksestä ja siitä, millä kriteereillä määriteltäisiin, onko tuottaja riippumaton.

Vallitsi laaja yksimielisyys siitä, että on selkeytettävä taustalla olevia poliittisia päämääriä erityisesti uusien tuotantorakenteiden valossa. Jotkut totesivat, että Euroopan kilpailukyky ja sen kulttuurin monimuotoisuuden edistäminen saattavat olla ristiriidassa keskenään. Jälkimmäinen tavoite näyttäisi olevan televisio ilman rajoja -direktiivin alkuperäisten päämäärien mukainen. Direktiivissä hän pyrittiin luomaan uusia televisiotuotannon lähteitä esimerkiksi edistämällä pk-yritysten perustamista, jotta nämä yritykset saataisiin kilpailemaan vakiintuneiden tuottajien kanssa. Tällä tavoin nykyisen järjestelmän tarjoamaa suojaa keskitettäisiin pk-yrityksiin sen sijaan, että laajennettaisiin sitä lähetystoiminnan harjoittajiin liittyviin suurempiin ryhmiin. Tässä yhteydessä todettiin myös, että tuottajien ja lähetystoiminnan harjoittajien ero ei ole enää niin selkeä kuin ennen, koska ne muodostavat usein vertikaalisesti integroituneita ryhmiä ja niiden välinen suhde on entistä monimutkaisempi. Määritelmän olisi siksi oltava sidoksissa audiovisuaalialan arvoketjussa oleviin eri etunäkökohtiin. Yhteisön tason määritelmä sai jonkin verran kannatusta, koska sen avulla voitaisiin taata jäsenvaltioiden käyttävän samaa tulkintaa. Yleinen mielipide on se, että kysymystä on käsiteltävä "televisio ilman rajoja" -direktiivin tarkistuksen yhteydessä.

Tuottajat ja ohjaajat korostivat riippumattoman tuottajan ja riippumattoman tuotannon käsitteen välistä eroa. Monet painottivat riippumattomien tuottajien merkitystä erityisesti kulttuurin monimuotoisuuden edistämiseksi. Monet kommentoijat olivat sitä mieltä, että käytettävien kriteerien lähtökohtana olisi oltava televisio ilman rajoja -direktiivin asiaa koskeva johdanto-osan kappale (kappale 31).

Muun muassa lähetystoiminnan harjoittajat ja tuottajat olivat eri mieltä siitä, olisiko yhtenä kriteerinä oltava tuottajilta lähetystoiminnan harjoittajille siirrettyjen oikeuksien keston rajoittaminen. Lähetystoiminnan harjoittajien mielestä niiden oikeuksien keston rajoittamista tai niiden oikeuksien muuta rajoitusta koskevat yhteisön tason toimet olisivat perusteettomia ja yhteisön audiovisuaalipolitiikan tavoitteiden vastaisia, ja niillä olisi kilpailua haittaavia vaikutuksia. Tuottajat katsoivat, että perinteisten oikeuksien takaisinsiirrosta tuottajille ja uusille media-oikeuksia koskevista asianmukaisista neuvotteluista voi olla vain hyötyä audiovisuaalisten teosten levitykselle ja että ne lisäävät uusille jakelufoorumeille tarjolla olevan eurooppalaisen sisällön määrää ja parantavat sen laatua.

Keskeisiä esille tulleita kriteerejä olivat laitteiden vapaa valinta, vapaa kansainvälisen levityksen valinta, enemmistöosuuden huomioiminen, yritysostot ja osakkuudet. Toiset ehdottivat, että määritelmässä olisi korostettava riippumattomuuden käsitettä, jotta säilytettäisiin lähetystoiminnan harjoittajien ja tuottajien välinen ero. Monet (julkisen palvelun ja kaupalliset) lähetystoiminnan harjoittajat olivat sitä mieltä, että nykyistä määritelmää "tuottajasta riippumaton" olisi muutettava siten, että otetaan huomioon alan muutokset ja erityisesti entistä suurempi keskittyminen ja audiovisuaalialan konsernien perustaminen sekä muut tuottajiin yhteyksissä olevat foorumit.

<sup>(32)</sup> Tarkistuksesta säädetään direktiivin 26 artiklassa; ks. [http://europa.eu.int/comm/avpolicy/regul/regul\\_en.htm](http://europa.eu.int/comm/avpolicy/regul/regul_en.htm)

Sovellettaessa määritelmää yhteisön kilpailusääntöjen yhteydessä ehdotettiin, että olisi pohdittava riippumattoman tuotannon kysymystä tarkasteltaessa yrityskeskittymiä ja yritysten sulautumisia sen varmistamiseksi, ettei tämä lähinnä pk-yritysten muodostama ala kärsi. Olisi erityisesti pohdittava tuotannon valvontaa, jakelukanaviin pääsyä ja katalogeihin liittyvää riippumattomien oikeuksien säilyttämistä.

**Komissio katsoo, että tässä yhteydessä käynnistetystä keskustelusta saadaan hyödyllisiä tietoja tutkimuksiin, joita tehdään valmisteltaessa televisio ilman rajoja -direktiivin tarkistusta vuonna 2002, ja se aikoo käsitellä kysymystä tarkistuksen yhteydessä. Komission mukaan tarkistuksessa olisi kiinnitettävä huomiota erityisesti asetettaviin tavoiteisiin, esimerkiksi kulttuurin monimuotoisuuden edistämiseen ja määritelmän merkitykseen siinä yhteydessä. Lisäksi siinä olisi arvioitava kaikkia mahdollisia kriteereitä.**

## 8.2 Esitysajankohtia ja verkko-oikeuksia koskevat kysymykset

Kyseessä ovat Euroopan unionin jäsenvaltioissa asetetut elokuvien esitysajankohdat eri kanavilla taloudellista hyödyntämistä varten, ja ne perustuvat asianmukaisten taloudellisten toimijoiden välisiin sopimuksiin<sup>(33)</sup>. Yhteisön lainsäädännössä jäsenvaltiot veloitetaan varmistamaan, että niiden lainkäyttövaltaan kuuluvat lähetystoiminnan harjoittajat eivät lähetä elokuvia muina kuin oikeudenomistajien kanssa sovittuina ajankohdina<sup>(34)</sup>.

Vallitsi laaja yksimielisyys siitä, että tämä on riittävää ja että jos esitysajankohtia koskeva periaate taataan yhteisön tasolla, elokuvien hyödyntämisen määräajoista sopiminen jätettäisiin asianomaisten osapuolten sopimusjärjestelyjen varaan. Joidenkin mielestä käytäntöjen yhdenmukaistaminen olisi haitallista, ja jotkut kannattivat itsesääntelyä.

Esille otettiin uusia kysymyksiä, jotka koskivat eurooppalaisen verkkotuotannon levittämiseen liittyviä verkko- ja uusmedia-oikeuksia, ja lisäksi peräänkuulutettiin näkemyksiä eri toimijoiden vaikutuksista arvoketjussa (esim. oikeuksien niputtamisesta). Lähetystoiminnan harjoittajat ja tuottajat olivat eri mieltä oikeuksien luokittelutarpeesta; tuottajat katsoivat, että erityyppisiä oikeuksia on syytä luokitella ja määritellä.

Tuottajat katsoivat yleisesti lähetystoiminnan harjoittajien jo saavan uusmediaoikeudet lisäkustannuksitta, sillä kyseisiä oikeuksia ei määritellä selkeästi sopimuksessa. Lähetystoiminnan harjoittajat myönsivät, että oikeuksista neuvoteltaessa on mainittava foorumit, joilla tuotetta mahdollisesti voidaan hyödyntää, ja tehtävä selkeitä järjestelyjä, joilla lisäoikeudet joko sisällytetään sopimukseen asianmukaista maksua vastaan (nykyinen käytäntö) tai jätetään sopimuksen ulkopuolelle. Lisäksi lähetys-

toiminnan harjoittajat olivat sitä mieltä, että puuttuminen asiaan rajoittaisi molempien osapuolten liiketoiminnallista vapautta.

**Komissio katsoo kuulemisen vahvistaneen, että yhteisön lain mukainen nykytilanne on paras ratkaisu, koska se mahdollistaa joustavan lähestymistavan eri mediakanavia koskevien oikeuksien käytössä. Se panee merkille tuottajien esille tuoman huolen oikeuksien niputtamisesta ja aikoo käsitellä kysymystä siltä osin, kuin se liittyy riippumattoman tuottajan määritelmään tarkistettaessa vuonna 2002 televisio ilman rajoja -direktiiviä.**

## 9. TULEVAT TOIMET

Euroopan yhteisön audiovisuaalipolitiikan peruseriaatteet ovat edelleen täysin ajan tasalla. Yhteisö kehittää politiikkaansa nykyisten sääntelyvälineiden ja tukimekanismien pohjalta sekä tutkii lisäksi mahdollisuuksia käyttää uusia välineitä tai aloitteita asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Teknologian ja markkinoiden kehitystä tarkasteltaessa on muistettava tarve tukea Euroopan kulttuurien ja kielten monimuotoisuutta ja vaalia sen audiovisuaalista kulttuuriperintöä. Tähän liittyen komissio on suunnitellut joitakin aloitteita, joilla voitaisiin edistää teosten levitystä, ja aikoo näin ollen käynnistää seuraavat toimet:

### Toiminta-aikataulu

Aihe	Toimi	Päätösajankohta
Luokittelu	Riippumaton tutkimus luokittelukäytännöistä	2002
Muut asiat	Elokuva-alan asiantuntijaryhmän perustaminen	2002
Muut asiat	Riippumaton tutkimus rahoitusvirroista Euroopan elokuvatuotantotalalla	2002
Kulttuuriperinnön vaaliminen ja audiovisuaalisten teosten hyödyntäminen	Tilannekatsaus, sitten aloite	Vuoden 2002 puolivälissä
Eurooppalaisen teoksen ja riippumattoman tuottajan määritelmät	Televisio ilman rajoja -direktiivin tarkistus	Vuoden 2002 lopussa
Verotusasiat	Kuudennen arvonlisäverodirektiivin tarkistus	Vuoden 2002 jälkeen
Digitaalielokuva	Sisällyttäminen Media Plus -ohjelmaan ja kuudenteen puiteohjelmaan	2002–2006

<sup>(33)</sup> Portugalissa, Ranskassa ja Saksassa tukeudutaan sopimusten lisäksi lainsäädäntöön.

<sup>(34)</sup> Muutetun televisio ilman rajoja -direktiivin 7 artikla.